

Київський університет імені Бориса Грінченка
Національна академія педагогічних наук України
Інститут педагогіки Національної академії педагогічних наук України
Державна науково-педагогічна бібліотека України імені В.О. Сухомлинського
Благодійний фонд сприяння розвитку освіти імені Бориса Грінченка

ОСВІТА КРИЗЬ ПРИЗМУ МІКРОІСТОРИЇ: ЗАКЛАДИ ОСВІТИ, ОСОБИСТОСТІ, НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА, ЛИСТУВАННЯ

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції

22 жовтня 2015 року
м. Київ

УДК 37(082)
ББК 74я43
О-72

Рекомендовано до друку Вченою радою
Київського університету імені Бориса Грінченка
(протокол № 10 від 24 вересня 2015 р.)

За загальною редакцією *Огнев'юка В.О.*,
доктора філософських наук, професора,
академіка НАПН України

Редколегія:

О.В. Сухомлинська, Л.Л. Хоружа, В.В. Прошкін

Освіта крізь призму мікроісторії: заклади освіти, особис-
О-72 **тості, навчальна література, листування** : матер. Всеукр. наук.-
практ. конф., 22 жовт. 2015 р. / Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, НАПН
України, Ін-т педагогіки НАПН України, Державна наук.-пед.
6-ка України ім. В.О. Сухомлинського, Благодійний фонд сприя-
ння розвитку освіти ім. Б. Грінченка ; редкол.: О.В. Сухомлинська,
Л.Л. Хоружа, В.В. Прошкін. — К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка,
2015. — 324 с.

УДК 37(082)
ББК 74я43

© Автори публікацій, 2015
© Київський університет імені Бориса Грінченка, 2015

**ІСТОРИКО-ПЕДАГОГІЧНІ ДОСЛІДЖЕННЯ В УКРАЇНІ:
РОЗВИТОК НАУКОВОГО ДИСКУРСУ**

...педагогічна комунікація, педагогічний дискурс
формують загальну педагогічну ідеологію
при різноманітності конкретних педагогічних світоглядів.

О.В. Сухомлинська

Історія школи і педагогічної думки є одним із важливих аспектів національно-го гуманітарного знання, свідченням поступу культури і науки. Тому, починаючи з 2001 р., було започатковано проведення щорічних Всеукраїнських історико-педагогічних науково-практичних конференцій. Ініціатором цього задуму, що й донині успішно реалізується, виступила академік НАПН України Ольга Василівна Сухомлинська. Це була частина її системного проекту, покликаного посилити роль історико-педагогічних досліджень, підвищити їх наукову якість.

Наукова конференція як зібрання представників певної наукової галузі є формою публічного обговорення (рідше — розв'язання) найбільш цікавих або актуальних дослідницьких питань. У процесі відходу від практики проведення таких зборів як суто урочисто-ювілейних, тобто присвячених черговій річниці певної події чи вшануванню пам'яті визначної особи, поступово формувався досвід оприлюднення нових поглядів на усталені канони щодо тлумачення розвитку національної освіти і педагогічної думки; розпочинається плідний обмін новітніми ідеями й думками. Крім того, останніми роками стало можливим відкрите обговорення замовчуваних раніше історичних подій, розкриття внеску педагогів та громадських діячів, які впливали на розвиток національного шкільництва і чий імена було забуто або викреслено з нашої історії. Водночас активізувалися поглиблені дослідження теоретико-методологічного характеру.

Щорічне проведення історико-педагогічних конференцій дає можливість обмінятися думками та продемонструвати свої напрацювання не тільки відомим вченим, а й молодим науковцям. Тому такі зібрання можна розглядати як своєрідний майстер-клас, на якому дослідники-початківці долучаються до новітніх напрацювань з історії педагогіки, ознайомлюються з сучасною методологією історичних розвідок, мають змогу отримати консультацію у досвідчених науковців.

Тематика попередніх конференцій торкалася важливих проблем вітчизняної історико-педагогічної науки, спонукала до активного оновлення теоретико-ме-

тодологічної бази здійснених у цій галузі розвідок. Зокрема, було висвітлено такі питання: розроблення історіографії української педагогіки, оновлення її поділу на періоди, модернізація підходів до здійснення періодизації окремих її феноменів, розвиток регіональної і краєзнавчої проблематики, необхідність змін у методології дослідження педагогічних персоналій, зокрема джерелознавстві.

Оскільки результати історико-педагогічних студій покликані уточнювати й збагачувати знання про перебіг освітніх процесів, розвиток шкільництва та педагогічної науки і призначалися, насамперед, для застосування у галузі підготовки майбутніх учителів та у системі післядипломної педагогічної освіти, то всі конференції зреалізувалися у тісній співдружності з вищими школами України.

Безперечно цінність, на нашу думку, має і такий суб'єктивний аспект результативності конференцій як можливість особистісного спілкування дослідників, обмірковування різних наукових позицій, а також обмін ідеями. Велике значення відіграє й емоційна атмосфера, яка панує під час проведення цього заходу. У душі учасників надовго лишаються незабутні враження, відчуття приналежності до самодостатнього наукового співтовариства, подивування талантам співвітчизників, а також глибока вдячність гостинним господарям — представникам університетів з різних регіонів України.

У 2015 р. проведення чергової (15) історико-педагогічної конференції вибором Київський університет імені Бориса Грінченка. Співорганізатором, як і у всіх попередніх заходах, стали відділення загальної педагогіки і філософії освіти НАПН України та відділ історії педагогіки Інституту педагогіки НАПН України. Тема конференції — «Освіта крізь призму мікроісторії: заклади, освіти, особистості, навчальна література, листування» — зумовлена значним інтересом серед фахових істориків світу до питань мікроісторії як актуального напрямку, що вивчає минуле у термінах повсякденного буття і ментальності людей, з урахуванням галузевої специфіки історико-педагогічних досліджень.

За результатами роботи конференцій щороку видаються збірники фахових статей учасників, що є вагомим фактором розвитку творчих пошуків у галузі історії педагогіки. Таким чином здійснюється широке оприлюднення нових фактографічних матеріалів та наукових підходів, порушуються нагальні питання, що потребують вирішення.

Дічек Н.П.,
завідувач відділу історії педагогіки
Інституту педагогіки НАПН України,
доктор педагогічних наук, професор;

Хоружа Л.Л.,
завідувач кафедри теорії та історії педагогіки
Гуманітарного інституту
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор педагогічних наук, професор

РОЗДІЛ I

ОБРАЗ ОСВИТИ КРІЗЬ ПРИЗМУ МІКРОІСТОРИЇ

УДК 37(470+571)(09)“18”–055.2

Драч О.О.,
професор кафедри всесвітньої історії
Інституту суспільства
Київського університету імені Бориса Грінченка,
доктор історичних наук

СЛУХАЧКА ВИЩИХ ЖІНОЧИХ КУРСІВ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХІХ ст.: ФОРМУВАННЯ ОБРАЗУ КРІЗЬ ПРИЗМУ ГЕНДЕРНОГО АНАЛІЗУ¹

У статті висвітлено поступ вищої жіночої освіти у другій половині ХІХ ст. на теренах Російської імперії й України. Основну увагу приділено формуванню образу слухачок вищих жіночих курсів крізь призму гендерного аналізу й усталених ментальних практик.

Ключові слова: вищі жіночі курси, вища жіноча освіта, курсистки, гендерні стереотипи.

Історичні надбання та суспільна практика переконливо доводять важливість ґрунтовних спеціальних знань як запоруки подальшої професіоналізації та соціальної реалізації молоді. У цьому

¹ Статтю виконано в рамках проекту ФД «Соціальні практики формування гендерної чутливості й толерантності в традиційному українському суспільстві модерного періоду (державний реєстраційний номер 0115U000640)»

Наукове видання

**ОСВІТА КРІЗЬ ПРИЗМУ МІКРОІСТОРІЇ:
ЗАКЛАДИ ОСВІТИ, ОСОБИСТОСТІ,
НАВЧАЛЬНА ЛІТЕРАТУРА, ЛИСТУВАННЯ**

Матеріали Всеукраїнської
науково-практичної конференції

22 жовтня 2015 року
м. Київ

За зміст поданих матеріалів відповідають автори.

Видання підготовлене до друку в НМЦ видавничої діяльності
Київського університету імені Бориса Грінченка

Завідувач НМЦ видавничої діяльності *М.М. Прядко*
Відповідальна за випуск *А.М. Даниленко*
Над виданням працювали: *Н.І. Гетьман, Л.В. Потравка,*
О.А. Марюхненко, Л.Ю. Століття,
Т.В. Нестерова, Н.І. Погорєлова

Поліграфічна група: *А.А. Богадельна, Д.Я. Ярошенко,*
О.М. Дзень, Г.О. Бочарник, В.В. Василенко

Підписано до друку 20.10.2015 р. Формат 60x84/16.
Ум. друк. арк. 18,83. Обл.-вид. арк. 18,3. Наклад 75 пр. Зам. № 5-160.

Київський університет імені Бориса Грінченка,
вул. Бульварно-Кудрявська, 18/2, м. Київ, 04053.
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи серія ДК № 4013 від 17.03.2011 р.

Попередження! Згідно із Законом України «Про авторське право і суміжні права» жодна частина цього видання не може бути використана чи відтворена на будь-яких носіях, розміщена в мережі Інтернет без письмового дозволу Київського університету імені Бориса Грінченка й авторів. Порухення закону призводить до адміністративної, кримінальної відповідальності.